

Zero Waste Blue

VODIČ ZA UKLJUČIVANJE OSOBA S INVALIDITETOM U SPORTSKE DOGAĐAJE

SADRŽAJ

VODIČ ZA UKLJUČIVANJE OSOBA S INVALIDITETOM U SPORTSKE DOGAĐAJE

1. UVOD
2. TERMINOLOGIJA
3. VAŽNOST UKLJUČIVANJA OSOBA S INVALIDITETOM
4. PROMOCIJA DOGAĐAJA
KOME SE OBRAĆAMO?
KAKO KOMUNICIRAMO?
5. ORGANIZACIJA DOGAĐAJA
UOČI DOGAĐANJA
TIJEKOM DOGAĐANJA
NAKON DOGAĐANJA
6. KORISNI SAVJETI

Osobe s invaliditetom imaju potrebu za bavljenjem sportom, odnosno za trajnom i primjerenom tjelesnom aktivnošću, kao i svaka druga osoba, neovisno o tjelesnim ograničenjima. Uključivanje osoba s invaliditetom u sportske aktivnosti jedna je od pretpostavki za što bolju integraciju u društvo i prilagodbu na životne uvjete, bez obzira je li invaliditet urođen ili nastao tijekom života.

Programi i događaji u kojima sudjeluju osobe s invaliditetom trebaju imati podršku šire društvene zajednice. Ta podrška je ključna ne samo iz humanih razloga, već i zato što se brigom o osobama s invaliditetom i njihovom uspješnom integracijom u društveni život mogu mjeriti određeni kulturno-civilizacijski dosezi zajednice i društva.

Kao organizator sportskog događaja, imate odlučujuću ulogu u približavanju sporta svim kategorijama ljudi, pa tako i osobama s invaliditetom.

Znamo koliko ponekad može biti izazovno približiti sportske aktivnosti širokom krugu ljudi s najrazličitijim potrebama. Ovaj vodič stoga ima za cilj poticanje učinkovitijeg komuniciranja i uključivanja osoba s invaliditetom u sportske događaje, te nudi praktične savjete i sugestije kako ih motivirati i uvjeriti da će njihove potrebe biti zadovoljene.

2 TERMINOLOGIJA

” Osobe s invaliditetom su one osobe koje imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

”

Ovo je definicija propisana UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom. Europska unija i sve njezine države članice stranke su Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD).

Također, EU i njezine države članice obvezale su se kako će poboljšati socijalni i ekonomski položaj osoba s invaliditetom, na temelju Povelje EU-a o temeljnim pravima i Ugovora o funkcioniranju EU-a.

3

VAŽNOST UKLJUČIVANJA OSOBA S INVALIDITETOM

Sudjelovanje u sportskim događajima ublažuje promjene u ponašanju koje se javljaju prilikom nastanka invaliditeta - takve aktivnosti mijenjaju pogođenu osobu, kao i užu obitelj s kojom osoba živi. Kontinuirana sportska aktivnost je za njih prvenstveno psihosomatski oblik terapije, a onda i rekreativni aspekt kvalitetnijeg provođenja slobodnog vremena.

Kroz sport se uče preuzimanju kontrole nad svojim životom. Sportski uspjesi vode ih do osjećaja postignuća i ponosa te skreću pozornost s nedostataka/oštećenja na vrline i sposobnosti.

Ne treba zanemariti ni činjenicu da se pozitivan utjecaj sporta ostvaruje i kroz interakciju s drugim ljudima tijekom sportskog događaja. Sudjelovanje u grupnoj fizičkoj aktivnosti potiče socijalizaciju što je važna komponenta razvoja identiteta.

Sportaše s invaliditetom se sve češće gleda prvo kao sportaše, a tek onda kao osobe s invaliditetom. Upravo tako osobe s invaliditetom kroz sport postižu veću ravnopravnost u društvu. Mijenja se percepcija javnosti i ljudi shvaćaju da osobe s invaliditetom mogu više nego što drugi misle.

*Stanje na dan 03.05.2019.

**Podaci iz Izvješća o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo

Očekuje se da će do 2020. petina stanovništva EU-a imati neku vrstu invaliditeta.

Već ti podaci dovoljno govore o kojem se broju potencijalnih sudionika sportskih događaja radi!

U Hrvatskoj, živi 511 281 osoba s invaliditetom* od čega su 307 647 muškarci (60%) i 203 634 žene (40%) te tako osobe s invaliditetom čine oko 12,4% ukupnog stanovništva RH.**

4 PROMOCIJA DOGAĐAJA

KOME SE OBRAĆAMO?

Ovo je ključno pitanje koje si moramo postaviti prije nego krenemo s promocijom događaja. Način na koji promoviramo događaj stvara očekivanja o tome kakav će događaj biti i tko mu može prisustvovati, odnosno u njemu sudjelovati. Sam događaj mora ispuniti ta očekivanja.

Motiviranje i uključivanje osoba s invaliditetom bit će puno učinkovitije ako imamo jasnu ideju kome je događaj namijenjen i kako će se sve odvijati.

Osobe s invaliditetom će se lakše približiti događaju ukoliko promocija kvalitetno dočarava osjećaj uključenosti u taj događaj.

- Treba biti jasno je li događaj namijenjen početnicima odnosno svima ili onima iskusnijima.

- Prisustvuju li događaju osobe s i bez invaliditeta zajedno ili je događaj namijenjen ljudima s određenim oštećenjem?

- Je li događaj namijenjen određenoj demografskoj skupini, npr. samo mladima ili samo ženama?

- Ima li događaj natjecateljski karakter ili je više rekreativne naravi?

KAKO KOMUNICIRAMO?

Ovo vrijedi za plakate, postere, letke, oglase i sve ostale oblike komuniciranja. Stoga je potrebno imati:

- Naslov koji će privući pozornost, vizualno veći od svega ostalog
- Odgovarajući vizual ili set vizuala
- Odgovarajuću poruku koja jasno daje do znanja kome je događaj namijenjen odnosno tko se u njega može uključiti
- Odgovarajući način postavljanja pitanja / komunikacije s organizatorom - postavite mogućnost kontaktiranja kroz određenu formu, broj telefona ili e-mail
- Opciju dolaska do više informacija putem web stranice, kako bi ljudi mogli dobiti jasnu sliku o čemu se radi bez da moraju kontaktirati nekoga
- Jasno istaknute najvažnije detalje (datum, vrijeme, lokaciju itd.)

Kako bi najava odnosno promocija događaja bila što učinkovitija te čim lakše i brže došla do ciljane publike, promotivni materijali trebaju biti jasni, pristupačni i lišeni viška informacija.

O ČEMU JOŠ TREBA VODITI RAČUNA?

Odgovarajte na upite i ostavite mogućnost komunikacije o specifičnim pitanjima i potrebama. To se može jednostavno uobličiti kroz pitanja poput:

“Imate li pitanja?”

“Recite nam što VI očekujete od ove aktivnosti?”

“Svi smo različiti - odgovara li vam ovaj način rada?”

Za sve one koji žele saznati više o pojedinom događaju, poželjno je što više informacija staviti na web stranicu. One moraju biti u skladu sa svime što se komunicira putem svih drugih kanala. Osim toga, web stranica pruža mogućnost dolaska do puno više detalja nego ih se može staviti na društvene mreže, plakate, postere i druge vizuale.

Osobe s invaliditetom polažu veliko povjerenje u bliske ljude, često imaju manji krug takvih ljudi te se u nekim slučajevima pouzdaju u njihovu praktičnu ili emotivnu pomoć.

Zato je važno i kako će vaš način komunikacije razumjeti taj krug ljudi, koji je često vrlo zaštitnički postavljen.

5

ORGANIZACIJA DOGAĐAJA

UOČI DOGAĐAJA

Pružite opsežne informacije na vrijeme, kako bi se ljudi pripremili za uključivanje u događaj. Koristite raznolike formate i načine obavještanja javnosti kako bi bili sigurni da informacije dolaze do najšire moguće publike.

Svakako se po tom pitanju usuglasite s udrugama osoba s invaliditetom ili udrugama koje se njima bave kako bi došli do ljudi do kojih informacija možda neće doći tradicionalnim medijima (print, TV, radio) ili webom i društvenim mrežama.

Budite dostupni za kontakt putem telefona ili e-maila, zapamtite da će nekima trebati dosta hrabrosti za stupiti u kontakt ili nazvati, stoga nastojte biti pažljivi i odgovarajte brzo. Ponudite privatni razgovor ako netko želi pričati o svojim specifičnim potrebama.

Budite sigurni da je lokacija događaja dostupna ljudima s poteškoćama u kretanju, oštećenjima sluha ili vida, odnosno je li prometno lako dostupna. Posjetite lokaciju događaja i izradite listu potrebnih preinaka i prepreka koje treba savladati kako bi lokacija bila pristupačna svima.

Uspješno ste promovirali svoj događaj i netko se odlučio uključiti u njega - čestitamo!

Ono što sada želite je osigurati pozitivno prvo iskustvo, kako bi se isti ljudi i idući put vratili.

Postavite koordinatora zaduženog za pristupačnost događaju, koji će nadgledati sve faze realizacije, od planiranja do završetka. Ova je uloga iznimno važna kod velikih događaja i niza uvjeta koji moraju biti zadovoljeni.

- Pripremite volontere i ostalo osoblje: svi bi trebali imati barem osnovnu svijest o invaliditetu i razumjeti osjetljivost problema vezanih uz to, kao i znati za dostupnost i lokaciju prilagođenih toaleta, rampi i drugih pomagala. Svakako moraju znati da osobe s invaliditetom žele biti tretirane kao sve druge osobe na događaju i promatrane kao individualne osobe, ne kroz invaliditet. Treba izbjegavati bilo kakvu nervozu ili pretjerano zaštitničko ponašanje, u većini slučajeva osobe s invaliditetom će vam dati do znanja ako im nešto treba. U slučaju nedoumice, pitajte.
- Osobama s invaliditetom unaprijed dajte do znanja da će eventualna asistencija biti pružena na licu mjesta ili da je trebaju osigurati sami. Potrebno je poštovati tjelesnu neovisnost osoba s invaliditetom i u slučaju potrebe fizičkog kontakta ili približavanja psu vodiču, za navedeno prvo pitati.
- Javno dostupan promotivni materijal (brošure, mape, raspored događaja) treba uključivati odgovarajuće oznake pristupačnosti za različite oblike invaliditeta, te sukladno mogućnostima dostupan u verzijama većeg printa. Kako bi informacije bile dostupne slijepim i slabovidnim osobama, na promotivne ih materijale uvrstite koristeći velike fontove slova / Brailleovo pismo, a na licu mjesta koliko je moguće koristite zvučne signale. Za potrebe gluhih i nagluhih osoba koristite usluge tumača znakovnog jezika.
- Koristite signalizaciju kako bi označili lokacije dostupnih parkirnih mjesta, mjesta iskrcanja i ukrcaja, pristupnih ruta i ulaza. Koristite prepoznatljive simbole pristupačnosti te dovoljno velike i lako čitljive fontove slova. Osigurajte dovoljan broj prijenosnih rampi za osiguranje pristupačnosti. Provjerite eventualne nedostatke nogostupa koji bi mogli stvarati problem osobama u invalidskim kolicima. Koristite barijere kako bi zaštitili postavljene rampe i mjesta pristupa osoba koje koriste invalidska kolica.

- Najbliži parking, jasno označen na karti priloženoj u promotivne materijale, ne bi trebao biti udaljeniji od 50 metara. Posebna vozila za prijevoz moraju biti u stanju parkirati se najdalje 50 metara od lokacije događaja odnosno mjesta okupljanja sudionika.

- Kako bi sigurno koristili parkirni prostor, osobe s invaliditetom koje koriste pomagala za kretanje trebaju prostor veći od uobičajenih parkirnih mjesta. Svako njihovo mjesto mora imati dodatan manevarski prostor zbog posebnih vozila s ugrađenim liftovima. Dostupna parkirna mjesta moraju biti čim bliže lokaciji događaja, ako to nisu, potrebno je osigurati pristupačnu rutu ili bliži privremeni parkirni prostor. Na 20-25 parkirnih mjesta potrebno je osigurati minimalno jedno za osobe s invaliditetom.
- Obavezno osigurajte lako dostupne unisex sanitarije pogodne za osobe koje koriste invalidska kolica. U slučaju veće lokacije ili događaja koji se odvija na više lokacija, potrebno je osigurati veći broj takvih sanitarija (barem 1 pored sanitarija za ostale sudionike).
- Povežite se s udrugama i organizacijama koje čine osobe s invaliditetom ili se njima bave i dobro se upoznajte sa svim izazovima. Njihovi savjeti i prijedlozi bit će iznimno korisni.

- Uvijek treba staviti naglasak na inkluzivnost. Međutim, u nekim je slučajevima izdvajanje aktivnosti bolji način za uključivanje osoba s invaliditetom u događaj. Na primjer, zasebna utrka za osobe s invaliditetom u sklopu velikog natjecateljskog događaja poput maratona/polumaratona. Trkači s protezama i umjetnim udovima mogu u tom slučaju tražiti natjecanje s ostalim trkačima, stoga je najbolja opcija imati fleksibilnu politiku sudjelovanja

Imajte na umu...

Ne mora svaki događaj ili aktivnost biti ponuđena svima kao što se ne treba ni prilagođavati svima. Potrebno je biti realan o mogućnostima uključivanja i tijekom odvijanja događaja.

Reći da je svaki događaj prikladan za sve u načelu nije istina i može ujedno značiti da zapravo nije prilagođen nikome.

TIJEKOM DOGAĐAJA

- Na lokaciji događaja potrebno je osigurati rutu kojom se sigurno mogu kretati osobe koje se otežano kreću, koriste invalidska kolica ili pomagala za hodanje. Ruta treba obuhvaćati sva ključna mjesta lokacije, uključujući parking, sanitarije, gledalište, info pult i postojeće štandove. Ruta bi trebala biti ista ona koju koriste i drugi sudionici događaja, kompaktne površine, dovoljno široka, lišena stepenica i sličnih prepreka.
- Neke osobe s invaliditetom će trebati nešto više vremena za pokret, sudjelovanje u određenoj aktivnosti ili sam govor kojim bi izrazili svoje potrebe. Ponašanje ljudi s poteškoćama u razvoju ili kognitivnim sposobnostima nekom neupućenom u te poteškoće može izgledati uznemirujuće, stoga je potrebno pristupiti situaciji bez straha i uz dovoljno strpljenja, kao i sa svim drugim sudionicima.
- Osigurajte jednu grupu volontera koja će posebno biti na raspolaganju osobama s invaliditetom i upoznajte ih detaljnije s njihovim potrebama, kao i načinom funkcioniranja uređaja i pomagala koja koriste. Objasnite im da izbjegavaju nejasne izjave i gestikulacije, te u svakom slučaju daju razgovijetne odgovore na upite. Pažnja: glasnjiji govor ne znači istovremeno i bolje razumijevanje.

- U slučaju događaja s više aktivnosti imajte na umu stupanj mobilnosti osoba s invaliditetom i osigurajte im dovoljno vremena između aktivnosti, pogotovo ako se odvijaju na različitim lokacijama. Iz istog razloga nastojte izbjegavati nagle promjene u rasporedu, kako bi izbjegli stres i napetosti.

- Osobama s invaliditetom jasno dajte do znanja da im je podrška i sva potrebna pomoć uvijek dostupna, da mogu odmoriti i, po potrebi, u slučaju prevelikog napora, slobodno odustati.

- Osigurajte poseban početni/startni prostor za osobe s invaliditetom - nipošto ih ne stavljajte na margine. Vodite računa o njihovoj udobnosti i blizini s kolegama i prijateljima. U slučaju potrebe sudjelovanja osoba s invaliditetom uz pratnju, razmislite o besplatnoj registraciji za pratnju. U slučaju rezerviranja sjedećih mjesta u publici za iste, planirajte ih osigurati na lokacijama s dobrim pregledom.

- Ako na događaju postoje govornici koji se obraćaju nazočnima, zamolite ih da uvijek koriste mikrofoni i govore okrenuti publici, ne prebrzo i pretiho, te budu svjesni mogućeg kašnjenja zvuka kod ljudi koji koriste slušne i interpretacijske uređaje. Uz to svakako uklonite sve izvore nepotrebne buke.

- U dogovoru s pružateljima usluga na lokaciji događaja osigurajte da njihovim uslugama, robi, hrani i piću osobe s invaliditetom mogu pristupiti bez problema.

Izbjegavajte...

Ispitivanje o invaliditetu ili posebnim potrebama pred drugima

Davanje prednosti ili posebne pozornosti osobama s invaliditetom

Izdvajanje osoba s invaliditetom od ostalih na bilo koji način

NAKON DOGAĐAJA

- Doprite do svojih sudionika i tražite povratnu informaciju te eventualne savjete za iduće događaje. To možete učiniti individualno ili posredstvom udruga osoba s invaliditetom s kojima surađujete.
- Provjerite je li sve teklo prema planu, jesu li bili dobro informirani i u mogućnosti u potpunosti uživati u događaju.
- Dobivene informacije iskoristite kako bi nastavili poboljšavati pristupačnost vašeg događaja osobama s invaliditetom.

6

KORISNI SAVJETI

Nemojte pretpostavljati što osoba s invaliditetom može ili ne može napraviti odnosno u koju se aktivnost treba uključiti - pitajte ih!

Ponudite pomoć, ali i poštujujte pravo osobe da odbije vašu pomoć.

Uključite u svoj događaj udrugu ili organizaciju koju čine osobe s invaliditetom ili koje rade s njima.

Osigurajte sigurno, prijateljsko i pristupačno okruženje.

Budite otvoreni za prijedloge i savjete.

Ako možete, kombinirajte fizičke i društvene aktivnosti.

S odraslim osobama s invaliditetom razgovarajte kao s odraslima.

Opustite se, osobe s invaliditetom su isto samo ljudi željni druženja i rekreacije.

Važno je shvatiti da ne morate biti ekspert za invaliditet. Puno je važnije znati i razumjeti kakve sve prepreke osobama s invaliditetom stoje na putu uključivanja ne samo u sportska događanja, već i u svakodnevnom životu, te biti u stanju otvoreno razgovarati s ljudima o njihovim potrebama.

Zahvaljujemo na pomoći u izradi vodiča:

**ŠPORTSKOM SAVEZU OSOBA S
INVALIDITETOM GRADA RIJEKE**

**UDRUZI ZA SPORTSKU REKREACIJU
OSOBA S INVALIDITETOM RIJEKA**

Ovaj vodič je nastao u sklopu projekta
ZERO WASTE BLUE.

Opatija, 2019.

European Regional Development Fund